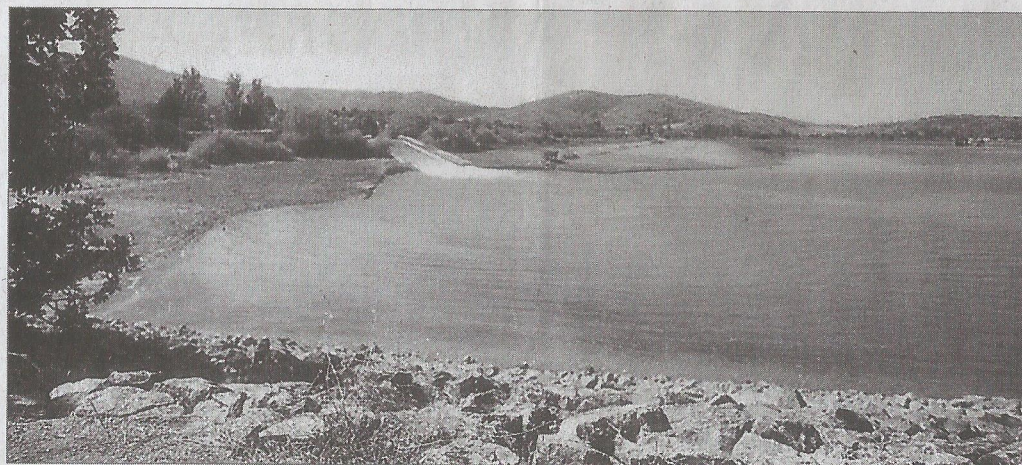

Αναγκαίος εκσυγχρονισμός σε λάθος χρόνο και με λάθος τρόπο

Του Κώστα Γκούμα

Η Κοστολόγηση-Τιμολόγηση (Κ-Τ) νερού αποτελεί, ως γνωστόν, βασικό εργαλείο Διαχείρισης Υδάτων (ΔΥ) για οποιαδήποτε μορφή κατανάλωσης (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, κ.λπ.). Η πρόσφατη συζήτηση που απασχόλησε τα ΜΜΕ, προέκυψε με αφορμή την ΚΥΑ 135275 /22-5-17 στο πλαίσιο των «υποχρεώσεων» της χώρας μας για την εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας 60/2000 (βελτίωση της ποιότητας των υδάτων). Σημειώνουμε ότι και την οδηγία αυτή την ενσωματώσαμε – ως συνήθως – με καθυστέρηση στην Ελληνική νομοθεσία (Ν. 3199/2003), αφού στην πράξη η εκπόνηση και έγκριση των Σχεδίων Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΥ) - που αποτελεί καθοριστικό στοιχείο της οδηγίας για όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ) μιας χώρας - έγινε μόλις το 2014 ! Αυτό σε αντίθεση με όλες σχεδόν τις χώρες της Ε.Ε (μεταξύ των οποίων και η Κύπρος), οι οποίες παρότι έχουν παράδοση στη διαχείριση του νερού, τις κατάλληλες υποδομές, την οργάνωση και την κατάλληλη «κουλτούρα» των χρηστών, φρόντισαν να την εφαρμόσουν εδώ και αρκετά χρόνια. Έτσι δεν αποτελεί έκπληξη που η Τ-Κ «φθάνει» στη χώρα μας το 2017.

Με απλά λόγια άλλο ένα κρίσιμο για τη ζωή μας και για την παραγωγική διαδικασία πρόβλημα όπως η Κ-Τ έρχεται προς συζήτηση και εφαρμογή από «εξωγενείς» παράγοντες και φυσικά μας βρίσκει απροετοίμαστους. Και όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις αυτές η εφαρμογή των μέτρων της ΚΥΑ και της οδηγίας γίνεται επώδυνη και δημιουργεί πολιτικές και κοινωνικές παρενέργειες.

Μία βασική παρατήρηση για την οδηγία 60/2000: Παρότι πρόκειται για εργαλείο οπωσδήποτε εκσυγχρονιστικό για την ΔΥ (τεχνικά – επιστημονικά), διπνέεται από τις τρέχουσες αντιλήψεις που κυριαρχούν σήμερα στην ΕΕ όπου, ακόμη και βασικά για τη ζωή μας αγαθά, όπως το νερό, η ενέργεια κ.α. αντιμετωπίζονται κατά βάση ως εμπόρευμα και παραγνώνεται η κοινωνική τους διάσταση. Στα πλαίσια αυτά η αναγκαία Κ-Τ, που θα αντικαταστήσει

ένα χαώδες, συχνά άδικο και κυρίως αντιοικολογικό σύστημα κανόνων ΔΥ στη χώρα μας και ειδικότερα στη Γεωργία, προβάλλει πλέον σαν κίνδυνος για τους αγρότες - παραγωγούς, ειδικά τους μικρομεσαίους. Με την επιφύλαξη να δούμε στην πράξη τον τρόπο εφαρμογής των κανόνων της ΚΥΑ, θεωρούμε κατ' αρχήν όχι άδικους τους χαρακτηρισμούς για «χαράτσι» κ.λ.π. και δικαιολογημένη την ανησυχία των καταναλωτών, που έτσι και αλλιώς τα τελευταία χρόνια βλέπουν τη ζωή τους να υποβαθμίζεται και πολλά αγαθά πρώτης ανάγκης να γίνονται απλησίαστα.

Όμως, προσοχή, δεν πρέπει όλα αυτά να μας οδηγήσουν στο άλλο άκρο και να απορρίπτουμε συλλήβδην κάθε είδους πρωτοβουλία για εφαρμογή κανόνων στην ΔΥ. Έτερον εκάτερον. Η οικολογική ισορροπία κινδυνεύει από τον τρόπο που σήμερα διαχειριζόμαστε τα νερά και ταυτόχρονα το κόστος χρήσης αντικειμενικά αυξάνεται από την συνεχιζόμενη «αναρχία» (π.χ. ανεξέλεγκτες αντλήσεις από τον υπόγειο υδροφόροα - από όλο και μεγαλύτερο βάθος - παραβιάζοντας κάθε όριο οικολογικής προστασίας, κατανάλωση νερού χωρίς έλεγχο ή περιορισμούς, κ.α.). Κατά την άποψή μας, ακόμη και εάν δεν υπήρχε η οδηγία, θα έπρεπε ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΙΔΙΟΙ να αναζητήσουμε και να διαμορφώ-

σουμε ένα σύγχρονο πλαίσιο κανόνων για την ΔΥ. Δυστυχώς δεν το πράξαμε.

Συνεπώς, εάν πράγματι επιθυμούμε την αναζήτηση μιας ισορροπίας στις παραπάνω «αντικρουόμενες» οπτικές, οφείλουμε να κάνουμε - το ταχύτερο δυνατό - ότι δεν κάναμε όλες τις προηγούμενες δεκαετίες με τη διαχείριση του νερού. Αναλυτικά :

1. Να εφαρμόσουμε όλα τα μέτρα-δράσεις που προβλέπουν τα Σχέδια Διαχείρισης που πρόσφατα εκπονήσαμε (εφαρμόζοντας την οδηγία 60/2000) και τα οποία κάθε 6 χρόνια θα τα αναθεωρούμε. Χωρίς την εφαρμογή των μέτρων αυτών ο εκσυγχρονισμός που υπήρξε τα τελευταία χρόνια με την ουσιαστική καθιέρωση και εφαρμογή της οδηγίας για τα νερά, θα αποτελέσει ένα ακόμη «μετέωρο βήμα».

2. Να εκπονήσουμε Master plan σε κάθε ΥΔ για την επιλογή των υδατικών έργων που θα υπηρετούν την βέλτιστη αξιοποίηση του νερού, ώστε στη συνέχεια με την ωρίμανση όσων έργων επιλεγούν, να προωθούνται σταδιακά για κατασκευή, ανάλογα και με τις χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας.

3. Να εκσυγχρονίσουμε και ενισχύσουμε τις διοικητικές δομές ΔΥ σε κάθε υδατικό διαμέρισμα και να εκλείψει οριστικά η πολυδιάσπαση αρμοδιο-

τήτων το διοικητικό «αλαλούμ» και η «θεσμική αναρχία» που παρατηρείται :

* Οι αδύναμοι και ανοργάνωτοι ΤΟΕΒ χρειάζονται πρώτα από όλα αλλαγή του «αρχαίου» θεσμικού τους πλαισίου (χρονολογείται από την δεκαετία του 1950) με ένα σύγχρονο και λειτουργικό πλαίσιο που θα καλύπτει τις σημερινές ανάγκες τους. Ταυτόχρονα πρέπει να ενισχυθούν με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και μέσα, για να σηκώσουν το οργανωτικό και οικονομικό βάρος του μέτρου (πέραν της είσπραξης και απόδοσης του περιβαλλοντικού τέλους και την προμήθεια π.χ. υδρομετρητών, συστημάτων καταγραφής απολήψιμων ποσοτήτων ύδατος).

* Η δημόσια διοίκηση και οι αρμόδιες υπηρεσίες (ΔΥ – κρατικές ή περιφερειακές), χωρίς ενίσχυση σε προσωπικό και σύγχρονα μέσα ελέγχου της κατανάλωσης νερού, δεν θα μπορούν να υλοποιήσουν στην πράξη τα όσα προβλέπει η ΚΥΑ (είναι χαρακτηριστικό ότι στη Θεσσαλία δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη από τις αρμόδιες υπηρεσίες, η προβλεπόμενη εδώ και 7 χρόνια ανανέωση-αντικατάσταση των 25-30.00 αδειών χρήσης νερού).

4. Να ενισχύσουμε με κίνητρα τη δημιουργία υποδομών και συστημάτων εξοικονόμησης και μείωσης της κατανάλωσης νερού.

5. Να γίνει συστηματική προσπάθεια από την Πολιτεία και τους φορείς για αλλαγή κουλτούρας στη χρήση του νερού και την ΔΥ. Δεν αρκούν τα ευχολόγια, οι διακηρύξεις, ακόμη και οι έλεγχοι ή τα αυστηρά πρόστιμα αν ταυτόχρονα δεν αλλάξει και η νοοτροπία των χρηστών. Τέλος σε ό,τι αφορά στην προσαρμογή στους κανόνες που εισάγει η Κ-Τ, οφείλουν οι αρμόδιοι να αποδείξουν πρώτα οι ίδιοι ότι κάνουν τη δουλειά τους, υλοποιώντας ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα δράσεων, μέτρων και μεταρρυθμίσεων στην κατεύθυνση όσων προαναφέραμε. Εάν αυτό γίνει θα μπορούν να ζητήσουν από τους αγρότες-παραγωγούς και τους λοιπούς χρήστες να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση. Ειδικά όμως αυτή την περίοδο που δεν υπάρχουν περιθώρια για επιβαρύνσεις στο κόστος παραγωγής, οφείλουν να αναζητήσουν «αντίμετρα» και να εξαντλήσουν κάθε περιθώριο για τον περιορισμό των επιπτώσεων από την εφαρμογή του μέτρου.